

بین قدرت‌های بزرگ

رت‌های بزرگ، اسب خود را در جهت تامین منافع شان می‌رانند

سعودی، ممکن است مانع ساخت پالایشگاه‌های نفت شود. به همین ترتیب، قطر و تا حد کمتری امارات متحده عربی احتمالاً قصد دارند توافقنامه‌های بلندمدت بیشتری در زمینه عرضه گاز طبیعی مایع منعقد کنند. این توافقنامه‌های بلندمدت انرژی با هند و چین، در حالی صورت می‌گیرد که برخی از کشورهای حوزه خلیج فارس با مشکل قیمت پایین نفت در بازارهای جهانی دست‌وپنجه نرم می‌کنند، بنابراین حجم زیاد صادرات به این کشورها می‌تواند منبع درآمد خوبی برای اعراب خلیج فارس باشد. در چنین شرایطی است که تعرفه‌های بالای ایالات متحده احتمالاً فرصت‌هایی را برای صادرکنندگان خلیج فارس ایجاد خواهد کرد، زیرا واردکنندگان چینی گاز مایع از ایالات متحده، به محض اعمال تعرفه‌ها سعی خواهند کرد با هدف یافتن تأمین‌کنندگان متنوع و خارج شدن از سبیل تعرفه‌های ترامپ، به دنبال مسیرهای دیگری باشند. از اینجاست که به احتمال زیاد سهم قطر و تا حدی امارات، برای تأمین گاز مایع مورد نیاز چین افزایش خواهد یافت. علاوه بر این، همکاری با چین در حوزه انرژی، موجب خواهد شد تا تلاش‌های اعراب خلیج فارس برای گذار از انرژی فسیلی به انرژی‌های پاک مانند فناوری خورشیدی و بادی از چین، به ثمر برسد. اعراب به چین نفت خواهند داد و در ازای آن فناوری انرژی‌های پاک دریافت خواهند کرد. هند نیز می‌تواند در همین زمینه به اعراب خلیج فارس کمک کند. طبق گزارش آژانس بین‌المللی انرژی، هند به دلیل افزایش تقاضای انرژی که ناشی از رشد شهرنشینی، صنعتی شدن و رشد طبقه متوسط است، در پنج سال آینده به کشوری تبدیل خواهد شد که بیشترین نیاز به نفت را خواهد داشت. چندین کشور حوزه خلیج فارس، به‌ویژه عربستان سعودی و امارات متحده عربی، گسترش منابع انرژی پاک و تجدیدپذیر مانند انرژی خورشیدی و بادی را برای تنوع بخشیدن به سبد انرژی خود و کاهش مصرف داخلی نفت در اولویت قرار داده‌اند. این سیاست‌ها فرصت‌هایی را برای افزایش تجارت انرژی پاک بین کشورهای شورای همکاری خلیج فارس، چین و هند، که بر زنجیره‌های تأمین انرژی پاک جهانی تسلط دارند، ایجاد خواهد کرد. در نوامبر سال ۲۰۲۲، شرکت قطر انرژی یک قرارداد ۲۷ ساله با شرکت ساینوپک چین برای تأمین سالانه ۴ میلیون تن گاز مایع امضا کرد. کمی بعد و در ژوئن سال ۲۰۲۳، شرکت قطر انرژی قرارداد مشابهی را با شرکت ملی نفت چین امضا کرد. در ماه آوریل سال ۲۰۲۵، شرکت ملی نفت فراساحلی چین با شرکت ملی نفت اوبطلی امارات متحده عربی برای خرید گاز طبیعی مایع به توافق رسید. از آنجایی که عدم قطعیت ایجاد شده توسط تعرفه‌های ایالات متحده، اقتصادهای شرق و جنوب شرقی آسیا را به سمت یافتن بازارهای صادراتی جایگزین ترغیب می‌کند، کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس ممکن است در تلاش برای محافظت از صنایع داخلی

در حال گسترش خود، تعرفه‌هایی به‌ویژه بر فلزات خاص و کالاهای الکترونیکی وضع کنند. کشورهای حاشیه خلیج فارس احتمالاً به شکل محدودی تحت تأثیر مستقیم جنگ تعرفه‌ای ایالات متحده قرار خواهند گرفت، زیرا صادرات نفت و گاز از تعرفه‌های ترامپ مستثنی است و کشورهای حاشیه خلیج فارس فقط با تعرفه پایه ۱۰ درصدی مواجه هستند. علاوه بر این، تهدید مداوم تعرفه‌های ایالات متحده بر کشورهای آسیایی احتمالاً آنها را به سمت بازارهای خلیج فارس سوق می‌دهد. در تاریخ ۲۶ مه، انور ابراهیم، نخست‌وزیر مالزی، در اجلاس شورای همکاری خلیج فارس و آسه‌ان، گفت که «گذار در نظم ژئوپلیتیکی در حال انجام است و ساختار تجارت جهانی با اعمال تعرفه‌های یکجانبه ایالات متحده تحت فشار بیشتری قرار گرفته است.» تعرفه‌های بالای ایالات متحده بر کالاهای چینی، فشار چین را برای همکاری‌های آسیایی و افزایش تجارت منطقه‌ای افزایش داده است؛ به‌طوری‌که‌لی‌کیانگ، نخست‌وزیر چین، در نشست مشترک بین چین، آسه‌ان و شورای همکاری خلیج فارس در تاریخ ۲۷ مه، خواستار «گشایش بیشتر همکاری‌های منطقه‌ای و توسعه یک بازار بزرگ» شد. در میانه عدم قطعیت پیرامون تعرفه‌های ایالات متحده، کشورهای آسیایی احتمالاً به دنبال صادرات بیشتر کالاهای خود به کشورهای خلیج فارس خواهند بود. با این حال، این صادرات به کشورهای حاشیه خلیج فارس به‌طور کامل کاهش صادرات به بازار بسیار بزرگتر ایالات متحده را جبران نخواهد کرد. کشورهای حاشیه خلیج فارس، به‌نوبه خود، احتمالاً واردات برخی از محصولات آسیایی مانند منسوجات و برخی از لوازم الکترونیکی را نیز افزایش خواهند داد. در ۲۷ مه، شیخ صباح الخالد الحمد الصباح، ولیعهد کویت گفت که حجم تجارت شورای همکاری خلیج فارس و آسه‌ان تا سال ۲۰۳۲ به ۱۸۰ میلیارد دلار در سال خواهد رسید. در سال ۲۰۲۳، حجم تجارت شورای همکاری خلیج فارس هفتمین شریک تجاری بزرگ آسه‌ان، بالغ بر ۱۳۱ میلیارد دلار بود. در این میان واشنگتن نیز بیکار نخواهد نشست. ایالات متحده برای گسترش همکاری نظامی با کشورهای خلیج فارس و محدود کردن تجارت این کشورها با چین تلاش خواهد کرد و این امر وابستگی شرکای منطقه‌ای به تجارت با ایالات متحده در بخش‌های فناوری و دفاعی را افزایش می‌دهد. چین و کشورهای حاشیه خلیج فارس در گذشته در حوزه‌های نظامی و دفاعی، از جمله انجام رزمایش‌های نظامی مشترک و تولید موشک و پهپاد، همکاری داشته‌اند. با این حال، کشورهای حاشیه خلیج فارس تنها تعداد محدودی تسلیحات چینی، عمدتاً سیستم‌های دفاع هوایی، خریداری کرده‌اند که این خریدها هم با

حفظ برتری کیفی نظامی اسرائیل در خاورمیانه، یک اصل اساسی در سیاست ایالات متحده در منطقه است. در نتیجه، هوایماهای بسیار پیشرفته آمریکایی، مانند F-۳۵، احتمالاً از میان گزینه‌های تجارت با کشورهای حاشیه خلیج فارس، حتی کشورهای که روابط خود را با اسرائیل عادی کرده‌اند، مانند بحرین و امارات متحده عربی، حذف خواهند شد. علاوه بر این، بعید است که کشورهای حاشیه خلیج فارس حجم کامل قراردادها و تسلیحاتی را خریداری کنند، زیرا آنها تنها بخشی از تعهدات خود را در دور اول ریاست جمهوری ترامپ اجرا کرده‌اند

هدف تقویت قابلیت‌های تولید بومی تسلیحات و لحاظ کردن شرط سازگاری سلاح‌های خریداری شده با سیستم‌های ایالات متحده و ناتو بوده است. ایالات متحده احتمالاً کشورهای خلیج فارس را برای حفظ و حتی تسریع این الگو در تجارت تسلیحاتی تحت فشار قرار خواهد داد. امتیاز ارائه شده از سوی واشنگتن نیز صدور اجازه فروش سلاح‌های پیشرفته و فناوری‌های هوش مصنوعی به شرکای خود در خاورمیانه خواهد بود. تمایل واشنگتن برای افزایش این نوع تجارت به دلیل تلاش‌های ایالات متحده برای گسترش مشارکت‌های نظامی با کشورهای حاشیه خلیج فارس است. در هر صورت ایالات متحده در بسیاری از این کشورها نیروی نظامی و پایگاه دارد و هدف نخست این پایگاه‌ها، مقابله با حضور و نفوذ ایران در منطقه است. علاوه بر این، کاهش نگرانی کاخ سفید در مورد شکل و شیوه کاربرد نهایی سلاح‌های آمریکایی، فروش به کشورهای حاشیه خلیج فارس را تسهیل خواهد کرد. هرچند احتمالاً این روند با مخالفت کنگره آمریکا مواجه خواهد شد اما در هر صورت تجارت نظامی ایالات متحده و کشورهای حاشیه خلیج فارس احتمالاً طی چند سال آینده گسترش خواهد یافت؛ هرچند نه به سرعتی که ترامپ ترجیح می‌دهد. به‌عنوان مثال، اگرچه ایالات متحده و عربستان سعودی در ماه مه سال ۲۰۲۵ یک قرارداد تسلیحاتی ۱۴۲ میلیارد دلاری امضا کرده‌اند، اما عربستان سعودی احتمالاً تنها بخشی از تعهدات خود را عملی خواهد کرد. به همین ترتیب، لغو سهمیه‌های دوران بایدن در خصوص صادرات تراشه‌های هوش مصنوعی، توسط دولت ترامپ در تاریخ ۱۳ مه، فضای بیشتری را برای فروش گسترده‌تر فناوری به اعراب خلیج فارس ایجاد می‌کند. با این حال، عربستان سعودی و امارات متحده عربی در حال پیگیری همکاری و تبادل فناوری با چین هستند. این سیاست به‌طور واضح نشان دهنده قصد اعراب خلیج فارس برای ایجاد بالانس در تجارت‌شان با چین و آمریکا است. این کشورها دیگر تمایلی ندارند به‌طور کامل به یک طرف وابسته باشند بلکه سعی می‌کنند در وضعیت گذار منطقه‌ای، بین دو ابرقدرتی که به شدت با هم در رقابت هستند، شنا کنند.

ایالات متحده تا حدودی با مشروط کردن فروش فناوری پیشرفته -به‌ویژه هوش مصنوعی و سایر فناوری‌های حساس- به کشورهای خلیج فارس و اجرای چارچوب‌های امنیتی برای جلوگیری از دستیابی چین به این فناوری‌ها، سعی خواهد کرد در مقابل چین بایستد. به‌عنوان مثال، ایالات متحده و امارات متحده عربی اخیراً چارچوبی برای پروتکل‌های امنیتی نهایی کرده‌اند که دسترسی چین به فناوری‌های پیشرفته هوش مصنوعی را محدود می‌کند و راه را برای افزایش صادرات تراشه‌های هوش مصنوعی ایالات متحده به امارات متحده عربی هموار می‌کند. در نهایت اما توانایی محدود کشورهای حاشیه خلیج فارس برای تجارت با چین در زمینه فناوری‌های حساس، وابستگی آنها به فناوری‌های پیشرفته ایالات متحده را افزایش خواهد داد. در چنین شرایطی باید منتظر ماند و دید که چین چه کارتی برای اغوای اعراب خلیج فارس رو خواهد کرد. در سال ۲۰۲۱، دولت وقت ایالات متحده به دلیل نگرانی از اینکه سلاح‌های فروخته شده به عربستان سعودی، ممکن است در نقض حقوق بشر در جریان جنگ عربستان سعودی با حوثی‌های یمن استفاده شوند، ممنوعیت فروش سلاح‌های تهاجمی به عربستان سعودی را اعمال کرد. با این حال، در سال ۲۰۲۴، دولت بایدن این ممنوعیت را لغو کرد، زیرا محمد بن سلمان، ولیعهد عربستان سعودی، برخی از سیاست‌های رادیکال و تهاجمی خود را در سال‌های اخیر تعدیل کرده است. با این وجود، معامله دولت ترامپ برای فروش سلاح به امارات متحده عربی با واکنش برخی از دموکرات‌های کنگره روبرو شده است که نگرانی‌های مشابهی را در مورد نقض حقوق بشر از سوی امارات در جنگ داخلی سودان دارند اما در نهایت بعید است که این امر مانع فروش سلاح به امارات شود، زیرا دموکرات‌ها از قدرت کافی در کنگره برای جلوگیری از این معامله بر خوردار نیستند. ترامپ در طول سفر اخیرش به خاورمیانه، چندین معامله تجاری بزرگ با عربستان سعودی، قطر و امارات متحده عربی امضا کرده است. این معاملات در درجه اول شامل فروش هواپیماهای آمریکایی، تجهیزات نظامی پیشرفته و هواپیماهای بدون سرنشین بوده است. اگرچه این موضوع پایدار و روابط نظامی ایالات متحده و کشورهای حاشیه خلیج فارس را بر جسته می‌کند، اما به دلیل تعهد ایالات متحده به اسرائیل، محدودیت‌هایی در گسترش بیشتر این روابط وجود دارد. در واقع، حفظ برتری کیفی نظامی اسرائیل در خاورمیانه، یک اصل اساسی در سیاست ایالات متحده در منطقه است. در نتیجه، هواپیماهای بسیار پیشرفته آمریکایی، مانند F-۳۵، احتمالاً از میان گزینه‌های تجارت با کشورهای حاشیه خلیج فارس، حتی کشورهای که روابط خود را با اسرائیل عادی کرده‌اند، مانند بحرین و امارات متحده عربی، حذف خواهند شد. علاوه بر این، بعید است که کشورهای حاشیه خلیج فارس حجم کامل قراردادهای تسلیحاتی را خریداری کنند، زیرا آنها تنها بخشی از تعهدات خود را در دور اول ریاست جمهوری ترامپ اجرا کرده‌اند. شرکت نیمه‌هادی آمریکایی انویدیا نیز اعلام کرده که ۱۸ هزار تراشه هوش مصنوعی به استارت‌آپ هوش مصنوعی Humain متعلق به عربستان سعودی خواهد فروخت و برنامه‌های دیگری برای فروش صدها هزار پردازنده گرافیکی خود به Humain در پنج سال آینده دارد. علاوه بر این، شرکت استارگیت امارات متحده عربی - که یک پروژه مشترک زیرساخت هوش مصنوعی بین شرکت‌های اماراتی و آمریکایی است- احتمالاً آنها را در طول فاز اولیه راه‌اندازی پروژه که برای سال ۲۰۲۶ برنامه‌ریزی شده است، از ۱۰۰ هزار تراشه پیشرفته هوش مصنوعی انویدیا استفاده خواهد کرد.

منابع:

Bloomberg
Reuters
CNN

Harvard Business Review

نسل کشی در غزه را متوقف کنید

رئیس‌جمهور برزیل از جامعه جهانی خواست برای متوقف کردن نسل‌کشی که رژیم اشغالگر صهیونیستی در نوار غزه مرتکب می‌شود، اقدامی را در پیش بگیرد. «لویس ایناسیو لولا داسیلوا» رئیس‌جمهور برزیل در سخنرانی‌ای که در اجلاس بریکس در شهر «ریو دو ژانیرو» داشت، گفت: ما نمی‌توانیم در برابر نسل‌کشی که اسرائیل در غزه مرتکب می‌شود و کشتار غیرنظامیان بی‌گناه و استفاده از گرسنگی به عنوان سلاح جنگی، دست‌بسته بمانیم و جامعه جهانی باید برای متوقف کردن این نسل‌کشی اقدامی را در پیش بگیرد. در بیانیه مشترکی که قرار است در پایان اجلاس منتشر شود، سران گروه‌ها، انجام مذاکراتی برای رسیدن به یک آتش‌بس بدون شرط در نوار غزه را جهت پایان یافتن جنگی که از ۲۲ ماه قبل ادامه دارد، خواستار شدند. در این بیانیه از همه طرف‌ها خواسته شده با حسن‌نیت وارد مذاکرات بیشتری برای برقراری آتش‌بسی فوری، دائمی و بدون قید و شرط و نیز عقب‌نشینی کامل نیروهای اسرائیلی از نوار غزه شوند.

بازی پنهان تونی بلر

رسانه انگلیسی نوشته شواهدی وجود دارد که نشان می‌دهد موسسه جنتال پرائیز «تونی بلر» با طرحی موسوم به «اعتماد بزرگ» برای پاکسازی قومی غزه با چشم‌انداز تبدیل کردن آن به یک منطقه سودآور اقتصادی از سوی گروهی از تاجران اسرائیلی و یک گروه مشورتی آمریکایی مرتبط بوده است. رسانه انگلیسی نوشته موسسه «تونی بلر» به پروژه‌ای مرتبط است که به دلیل پیشنهاد پاکسازی قومی در غزه که شامل بازسازی گسترده این منطقه محاصره شده بوده، به شدت محکوم شده است. پایگاه خبری -تحلیلی میدل ایست‌آی در این باره گزارش داد: بر اساس اسنادی که روزنامه فایننشال تایمز منتشر کرده این طرح شامل ایجاد «روبرای ترامپ» و پروژه‌های زیرساختی است که به نام ژوئتمندان خلیج فارس نامگذاری شده است. این چشم‌انداز که با عنوان «اعتماد بزرگ» ترسیم شده، توسط چند تاجر اسرائیلی با حمایت گروهی از مشاوران «گروه مشاوره بوستون» تهیه شده است.

فلسطینی‌ها در سرزمین خود بمانند

نخست‌وزیر اردن اعلام کرد، ماندن فلسطینیان در سرزمین‌شان و توقف تجاوزات رژیم صهیونیستی جزو اولویت‌های اصلی است. جعفر حسان، نخست‌وزیر اردن با محمد الیماحی، رئیس پارلمان عربی دیدار کرد و دو طرف در جریان این دیدار تحولات منطقه را مورد بررسی قرار دادند. بر اساس گزارش خبرگزاری فلسطینی «سما»، جعفر حسان طی این دیدار تأکید کرد که ابقای فلسطینیان در سرزمین‌شان و توقف تجاوزات رژیم صهیونیستی علیه آنها جزو اولویت‌های اصلی است. وی در جریان این دیدار همچنین بر ضرورت اتحاد و یکپارچگی برای پایان دادن به حمله رژیم اشغالگر به غزه و ارسال فوری کمک‌های بشردوستانه تأکید کرد. نخست‌وزیر اردن بر نقش پارلمان عرب در ایجاد مواضع متحد و یکپارچه برای حمایت از مسائل عربی، به‌ویژه مسئله فلسطین تأکید کرد.